

Cultivar Release

شکوفایا، رقم جدید لویا سفید با عملکرد بالا برای کاشت در مناطق معتدل و سرد ایران

Shokoufa, A New High Yielding White Bean Cutivar for Cultivation in Temperate and Cold Areas of Iran

پدیدآورنده: منوچهر طاهری مازندرانی، اسماعیل بیضائی، حمیدرضا دری، علی‌اکبر قنبری، پرویز صالحی، غلامرضا طاهریون، رضا محمدخانی، نوح شهرآئین و افشین حسینی مهربان

تاریخ پذیرش: ۱۳۸۸/۳/۲۸

تاریخ دریافت: ۱۳۸۸/۲/۱۳

متوسطی هستند معرفی ارقامی با عملکرد بالا، بازارپسندی مطلوب، مقاوم به بیماری‌ها و دارای فرم بوته مناسب ضروری است.

مراحل دورگ‌گیری و ارزیابی نسل‌های در حال تفکیک لاین WA8563-6 در مرکز تحقیقات بین‌المللی مناطق حاره (C.I.A.T) انجام شده بود و از نسل F5 وارد ایران شد. در سال‌های زراعی ۱۳۷۱ و ۱۳۷۲ ده جمعیت لویا در مرکز تحقیقات کشاورزی استان مرکزی (اراک) مورد بررسی قرار گرفت و ۶۰ لاین از این آزمایش‌ها انتخاب شدند (Beyzaei, 1993-1994). در سال زراعی ۱۳۷۳ این ۶۰ لاین در یک آزمایش بدون تکرار در ایستگاه تحقیقات لویای خمین مورد مقایسه قرار گرفتند و ۴۱ لاین که از نظر عملکرد، بازارپسندی، وزن صددانه، تیپ بوته و مقاومت به بیماری‌ها و آفات نسبت به شاهد برتری

لویا سفید با نام علمی *Phaseolus vulgaris* L. یکی از مهم‌ترین گیاهان زراعی در جهان است که به مصرف تغذیه مردم جهان می‌رسد. سطح زیر کشت لویا در جهان ۲۷ میلیون هکتار و تولید آن ۱۵/۵ میلیون تن است. متوسط عملکرد لویا در جهان ۵۶۸ کیلوگرم در هکتار است. سطح زیر کشت لویا در ایران معادل ۱۱۰۲۴۸ هکتار با تولیدی به میزان ۲۲۵۷۲۰ تن است. مهم‌ترین مناطق لویاکاری در ایران استان‌های فارس، لرستان، مرکزی، زنجان و چهارمحال و بختیاری هستند (Anonymous, 2005). با توجه به ارزش غذایی دانه لویا در تغذیه انسان و ارزآوری این محصول از طریق صادرات و با در نظر گرفتن این‌که اکثر ارقام در ایران به بیماری‌های لویا به ویژه بیماری‌های ویروسی حساس بوده و دارای تیپ رونده و بازار پسندی

نویسنده مسئول: manoochehr_t@yahoo.com

خمین، خرم‌آباد و زنجان با ۱۳ لاین همراه با شاهد رقم دانشکده اجرا شد و لاین لوبیا سفید WA8563-6 با میانگین عملکرد ۲۶۹۸ کیلوگرم در هکتار نسبت به رقم شاهد با میانگین عملکرد ۲۵۴۱ کیلوگرم در هکتار برتری نشان داد (جدول ۱). در آزمایش‌های جداگانه‌ای برای ارزیابی

داشتند، انتخاب شدند. از سال ۱۳۷۴ به مدت چهار سال آزمایش‌های مقایسه عملکرد مقدماتی انجام شد و ۱۲ لاین که برتری آن‌ها به اثبات رسیده بود انتخاب شدند (Taheri Mazandarani, 1995-1999). در سال‌های ۱۳۷۸ و ۱۳۷۹ آزمایش مقایسه عملکرد و سازگاری لاین‌های لوبیا در چهار منطقه اقلید،

جدول ۱ - مقایسه میانگین عملکرد دانه (کیلوگرم در هکتار) لاین WA8563-6 لوبیا سفید (رقم شکوفا) با شاهد (رقم دانشکده) در چهار منطقه در سال‌های ۱۳۷۸ و ۱۳۷۹

Table 1. Comparison of seed yield (kg ha^{-1}) of white bean line WA8563-6 (cv. Shokoufa) with check (cv. Daneshkadeh) in four locations in 1999 and 2000

رقم	اقلید	خمین	خرم‌آباد	زنجان	میانگین
Cultivar	Eghlid	Khomein	Khorramabad	Zanjan	Mean yield
Shokoufa (WA8563-6)	1995	3540	2469	2789	2698
Daneshkadeh (check)	2241	2878	2075	2971	2541

(رشد نامحدود و رونده با ساقه و شاخه‌های ضعیف بلند و پیچ‌دار)، رشد بوته در جهت طولی و عرضی با قدرت پوشش فضا و ایجاد شاخه‌های فرعی و دارای اجزاء عملکرد (تعداد غلاف در بوته، تعداد دانه در غلاف، تعداد دانه در بوته و وزن صددانه) بالائی نسبت به شاهد بود. با توجه به قرار نگرفتن غلاف‌ها بر روی زمین از پوسیدگی در امان می‌ماند. از نظر بازارپسندی خوب، شکل بذر قلوه‌ای، نسبت به بیماری ویروسی BCMV مقاوم، درصد پروتئین بالا (۲۰/۴۲) و زمان پخت آن کمتر و دارای یکنواختی بیشتر در پخت است. بهترین تراکم

مقاومت به سه ویروس مهم لوبیا CMV، BCMV و BYMV که از سال ۱۳۷۶ به مدت چهار سال در تهران و ایستگاه‌های تحقیقات خمین و بروجرد اجرا شد، این لاین نسبت به ویروس BCMV مقاوم ارزیابی شد (Hassani Mehraban, 2000). در سال ۱۳۸۲ این لاین در طرح تحقیقی-ترویجی در دو شهرستان خمین و میلajرد با رقم رایج منطقه مورد مقایسه قرار گرفت و با میانگین عملکرد ۲۴۸۵ کیلوگرم در هکتار نسبت به شاهد محلی ۶۴۲ کیلوگرم در هکتار (معادل ۳۵٪) افزایش عملکرد داشت. این لاین دارای تیپ بوته ۳

گزارش معرفی این لاین پس از بررسی و تأیید کمیته علمی-فنی موسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر، در هشتمین جلسه کمیته ملی معرفی رقم شورای عالی تحقیقات و آموزش کشاورزی تصویب و طی نامه شماره ۶۷۳۷۴/۲۲ مورخ ۱۳۸۷/۱۰/۲۱ معرفی آن با نام شکوفه به موسسه ابلاغ شد.

بوته برای این لاین با توجه به نتایج طرح بهزراعی انجام شده ۴۰ بوته در متر مربع است (Ghanbari, 2006). این لاین با توجه به سازگاری خوبی که از خود نشان داده برای کاشت در مناطق معتدل سرد مثل خمین، خرم‌آباد، زنجان و استان‌های هم‌اقلیم مثل اصفهان و چهارمحال و بختیاری توصیه می‌شود.

References

- Anonymous, 2005.** Statistic Data of Agriculture. Ministry of Jihade-e-Agriculture. Tehran, Iran (in Farsi).
- Beyzaie, E. 1993-1994.** Results of research projects on breeding of beans. Final Reports, Agricultural and Natural Resources Research Center of Markazi Province, Arak, Iran (in Farsi).
- Ghanbari, A. A. 2006.** Effects of plant density on yield and some morphological traits of promising lines of white bean. Final Report, Agricultural and Natural Resoutsec Research Center of Markazi Province, Arak, Iran (in Farsi).
- Hassani Mehraban, A. 2000.** Evaluation of white bean lines for resistance to three important viruses (CMV, BYMV and BCMV). Final Report, Agricultural and Natural Resoutsec Research Center of Markazi Province, Arak, Itan (in Farsi).
- Taheri Mazandarani, M. 1995-1999.** Results of research projects on breeding of beans. Final Report, Agricultural and Natural Resoutsec Research Center of Markazi Province, Arak, Itan (in Farsi).

آدرس: مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی استان مرکزی، اراک.

